

Bir Paris yazısı

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Bir şehir yalnız insanlara ve zamana göre değişmiyor. İnsanın kendisindeki

değişimler de bir şehrin algılanışını derinden etkiliyor. Bu satırları yazarken bu kente, Paris'e çok yıllar önce sisli ve çok serin bir bahar sabahı, sevinçten çıldırarak şekilde indiğimi ve aradaki sayısız geliş gidişlerimden sonra şimdi onu nasıl gördüğümü düşünüyorum.

Ne var ki, işin bu yanından gitmek kaçınılmaz olsa da, çok anlamlı değil. Çünkü, kendisini buna kaptırırsa insan, bir süre sonra kenti ve onun gerçeğini unutup kendi peşine düşer. Bir kenti, onun önümüzde kat kat açılışını unutup salt orada yaşadığımız anıları, orada kalmış geçmişini arar ve onu yaşarsınız. Bu da bir kente yapılmış büyük bir haksızlıktır. Sonuçta, kent de değişir ve önemi onun değişimindedir.

Bununla, kentlerin belleğimizi yıkacak biçimdeki hızlı ve anlamsız değişimini kabul edelim demek istemiyorum tabii ki. Ama, insanın, bırakın kentleri kendisini de belleğinin ve geçmişinin içinden yaşamaması gerektiğini söylüyorum. Zaman ve geçmiş bana göre, ancak 'şimdi' yaşanınca vardır ve anlamlıdır. Öteki her türden değişikliğe kapalı olmak anlamına gelebilir. Kaldı ki, Paris gibi kentler, bizdeki o meşhur tanımla söylemek gerekirse 'değişerek aynı kalmak ve aynı kalarak değişmek' başarısını göstermiştir. İşte bu gerçeği yok saymak onlara haksızlıktır.

Öte yandan, Paris gibi kentlerin bir şanssızlığı var. Ne yaparlarsa yapsınlar insanlar o kentleri yerleşik imgelerin içinden izliyor. Paris'in en önemli şanssızlığı da bu işte. Son yirmi yılda kendisini ne kadar yenilese de hep kendisine yenik düştü.

Bu yenilginin bir nedeni bu algılanmama sorunu. Daha önemli nedeni ise işin yörüngesiyle ilgili. Ortaya koyduğu yapıların bazıları daha şimdiden yer tutmuş olsa ve mimarlık tarihindeki 'güncel ama tarihsel' akımların somut örneği olsa da Paris, bu değişimlerle Amerikalılaşmak istedi ve yaya kaldı. Çünkü, aynı tarihlerde Amerika da teknoloji kökenli bir değişim geçiriyordu. Son yirmi yılda değişimci ağırlık merkezi Anglosakson dünyasına kaydı. Oysa Paris de, Fransa da hiçbir zaman teknoloji kökenli bir değişikliğe ötekiler ölçüsünde yatkın değildi. Değişimin buradaki kaynağı büyük harfle yazılan kültürdü. O düzeyde bile Fransa, düşünürlerini Amerika'ya yitirdi. Yeni isim çıkaramıyor ve gizli bir tutuculuğun pençesinde soluyor. Örneğin her zaman övüldüğü mimarlık ve görsel sanatlardaki ağırlığını New York-Londra-Amsterdam üçgenine kaptırdı. Artık yeniliğin baş şehri değil Paris.

Gene de haksızlık etmemeli. Burası bir şehir; 'medeniyet' anlamında 'şehir'. Kentsel uygarlık zenginlik, yani çokluk demektir. Kent, hiçbir planınız olmadan dışarı adım attığınızda sizi alıp götürüyorsa kendir. Örneğin hayatınız boyunca geldiğiniz üç sanatçının konseri aynı gün, birer saat araylıdır. Bir başkası kentten ayrılacağınız gün konser verecektir. Galeriler, müzeler, sinemalar size hep tercih acısı yaşatmaktadır. Sayısız tat, haz bu yazıyı yazdığınız kahvenin bir adım ötesindedir. Önünüzden binlerce çehre, kimlik geçmektedir. Hava gitgide lacivertleşmektedir.

Paris'tesinizdir.

Ne denir?